

TUUSULA

Toiminnallinen tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelma

4.11.2024 kunnanhallitus

9.12.2024 valtuusto

Heidi Hagman ja Hanna Vesimäki

Esityksen sisältö

- Suunnittelun teoria ja tausta (dia 3)
- Tuusulan suunnitelman valmistelu (dia 7)
- Toimenpide-ehdotukset 2024-2025 (dia 16)
- Perehdytystä ja koulutusmateriaalia (dia 26)

TUUSULA

Suunnittelun teoria ja tausta

- **Tasa-arvolla** tarkoitetaan lainsäädännössä kaikkien sukupuolten yhtäläisiä oikeuksia ja mahdollisuuksia sekä vallan ja resurssien tasapuolista jakautumista. Tasa-arvolain tavoitteena on ehkäistä sukupuoleen, sukupuoli-identiteettiin ja sukupuolen ilmaisuun perustuvaa syrjintää ja edistää sukupuolten tasa-arvoa.
- **Yhdenvertaisuudella** tarkoitetaan kaikkien ihmisten samanarvoisuutta riippumatta iästä, kansalaisuudesta, kielestä, uskonnosta tai vakaumuksesta, mielipiteestä, vammasta, terveydentilasta, seksuaalisesta suuntautumisesta tai muusta henkilöön liittyvästä syystä.
- Yhdenvertaisuuslain tavoitteena on ehkäistä tällaisiin syihin perustuvaa **välitöntä ja välillistä syrjintää, häirintää sekä kohtuullisten mukautusten epäämistä**. Palvelu tai toiminta on suoraan tai välillisesti syrjivää, jos kaikilla ei todellisuudessa ole mahdollisuutta sitä käyttää tai sen käyttäminen on osalle ihmisistä kohtuuttoman hankalaa.
- **Muodollisen yhdenvertaisuuden** toteutuminen tarkoittaa sitä, että samanlaisessa tapauksessa ihmisiä tulee kohdella samalla tavoin.

-
- Vain 20% naisista ja 50% miehistä kokee sukupuolten tasa-arvon toteutuvan Suomessa.
 - Sukupuolten välillä on eroja hyvinvoinnissa, terveydessä, sairastavuudessa ja kuolleisuudessa.
 - Noin puolet suomalaisista kokee seksuaaliseen suuntautumiseen, sukupuoli-identiteettiin ja vammaisuuteen perustuvan syrjinnän olevan yleistä Suomessa.
 - Yli 40 % Suomen ulkomaalaistaustaisesta väestöstä joutuu kokemaan syrjintää.
 - Terveys, koulutus, toimeentulo, asuminen, turvallisuus ja muut yhteiskunnalliset edellytykset vaikuttavat sekä koettuun että mitattuun hyvinvointiin ja onnellisuuteen.
 - Vastaavasti eriarvoisuus ja syrjintä vaikuttavat muun muassa terveyteen sekä turvallisuuden ja luottamuksen kokemuksiin.

Arvioinnin lähtökohdat

MUODOLLINEN YHDENVERTAISUUS

Muodollisen yhdenvertaisuuden toteutuminen tarkoittaa sitä, että samanlaisessa tapauksessa ihmisiä tulee kohdella samalla tavoin ilman syrjintää.

TOSIASIALLINEN YHDENVERTAISUUS

Yhdenvertaisuuden aktiivinen edistäminen voi merkitä poikkeamista samanlaisen kohtelun periaatteesta, jotta heikommassa asemassa olevien ryhmien tosiasiallinen yhdenvertaisuus toteutuisi. Tämä edellyttää niiden olosuhteiden muuttamista, jotka estävät yhdenvertaisuuden toteutumista.

14

TUUSULA

Elämisen taidetta.

TUUSULA

Tuusulan suunnitelman valmistelu

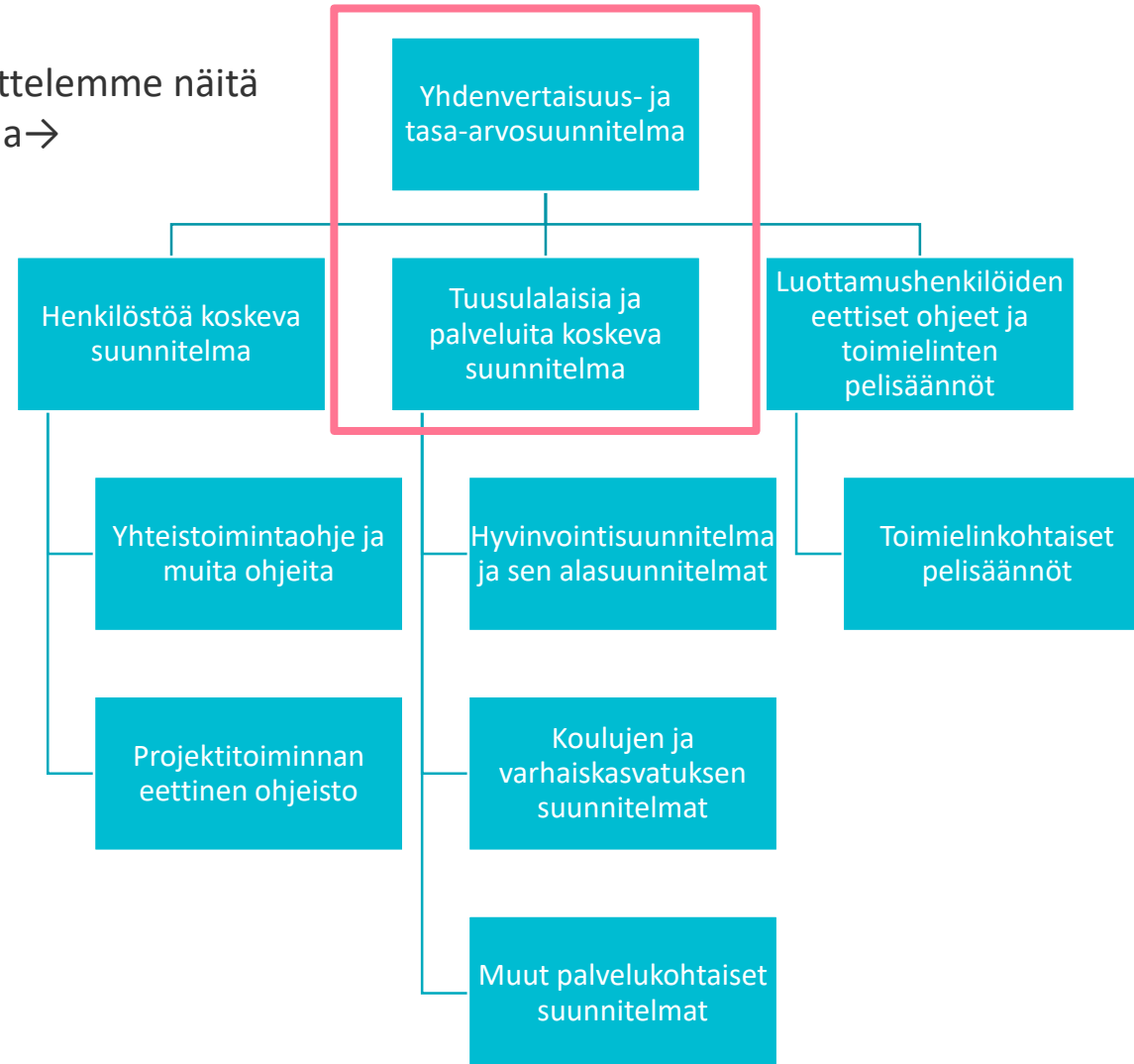

Tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnittelun tarve ja tausta Tuusulassa

- Tasa-arvoa ja yhdenvertaisuutta koskevien lakien mukaan kunnan on edistettävä niitä viranomaisena, palveluntarjoajana, koulutuksen järjestäjänä ja työnantajana. Kunnan ohella velvoite koskee kuntayhtymiä ja kuntaomisteisia yhtiöitä ja -liikelaitoksia.
- Keski-Uudenmaan Pride järjestettiin Tuusulassa syksyllä 2022, jolloin kunta antoi Pride-lupauksen: Tuusulan kunta lupaa ottaa käyttöön uuden tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelmansa vuonna 2023.
- Suunnitelman tarkoituksena on edistää asukkaiden, palvelujen käyttäjien, henkilöstön ja luottamushenkilöiden tasa-arvoa ja yhdenvertaisuutta kunnan toiminnassa.
- Suunnitelmassa tarkastellaan sitä, miten kunnan toiminta vaikuttaa eri ihmisryhmiin ja yksilöihin, miten yhdenvertaisuus toteutuu ja millaisia toimenpiteitä kunnassa tehdään tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden toteutumiseksi.

Suunnitelmakokonaisuus

Tänään käsittelemme näitä suunnitelmia→

Suunnitelmakokonaisuus ja yhdyspinnat

- Henkilöstöpoliittinen tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelma 2023
- Henkilöstön toimintamalli ja ohjeet häirinnän ja epäasiallisen kohtelun ehkäisyyn ja käsittelyyn 2021
- Henkilöstön aktiivisen tuen toimintamalli 2021
- Rekrytoinnin ABC-ohje 2024
- Kasvun ja ympäristön projektitoiminnan eettiset toimintaohjeet (julkaisematon)
- Toimielinten eettiset ohjeet koskien luottamushenkilöiden ja viranhaltijoiden toimintaa ja yhteistyötä (päivitys valtuustokausittain) 2022
- Peruskoulun ja toisen asteen yksikkökohtaiset suunnitelmat 2023-24
- Varhaiskasvatuksen yksikkökohtaiset suunnitelmat valmistumassa 2025
- Turvallisemman tilan periaatteet 2024

Valmistelun askeleet

- Valmistelutyöryhmä koottiin alkuvuodesta 2023. Työ jäi tauolle syksyksi 2023 ja käynnistyi uudelleen maaliskuussa 2024. Suunnitelmaluonnos valmistui keväällä.
- Suunnitelmaluonnosta käsiteltiin valmistelutyöryhmässä 4.4.2024 ja sovittiin toimialuekohtaisesta tavoitetyöskentelystä. Toimialueet laativat toimialue- ja palvelukohtaisia toimenpidesuunnitelmia omissa johtoryhmissään keväällä ja käsitelimme niitä yhdessä johtoryhmien kokouksissa.
- Toimialuekohtaiset toimenpidesuunnitelmat koottiin yhteen ja niiden lisäksi ehdotettiin koko kuntaa koskevia yleisiä toimenpiteitä.
- Suunnitelmaluonnosta on käsitelty kunnan johtoryhmissä ja toimialueet ovat laatineet omat toimenpide-ehdotuksensa toukokuussa.
- Elo-lokakuussa suunnitelmaluonnosta käsiteltiin neuvostoissa (26.8., 5.9., 18.9.) ja nuorisovaltuustossa (3.9.) sekä uudestaan kunnan johtoryhmissä.
- Alkuvuoteen 2025 mennessä suunnitelma käsitellään lautakunnissa, hallituksessa ja valtuustossa.
- Tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelman rinnalla on valmisteltu kunnan turvallisemman tilan periaatteita ja ne on tarkoitus hyväksyä suunnitelman yhteydessä.

Neuvostojen ja nuorisovaltuuston kommentteja

- Nuorisovaltuusto pitää tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelmaa hyvin suunniteltuna ja toivoo sen toteutuvan kunnassa suunnitellusti. Nuorisovaltuusto toivoo erityisesti, että lasten ja nuorten kanssa keskusteltaisiin suunnitelmasta etenkin kouluissa ja päiväkodeissa, jotta tietoisuus yhdenvertaisuuden ja tasa-arvon tärkeydestä ja kunnan tekemistä toimenpiteistä lisääntyisi ja positiivinen keskustelukulttuuri asian tiimoilta paranisi tulevaisuudessa.
- Ikäihmisten neuvoston mukaan viestinnässä ja digitaalisessa asiointissa tulisi huomioida, että kaikilla ei ole pääsyä verkkoviestintään tai se ei ole saavutettavaa. Edes asukaslehteä ei jaeta kaikille asukkaille. Ikääntyneet kokevat tarvitsevansa enemmän digitukea. Laitteiden ja järjestelmien vaihtuminen ja hinta hankaloittavat eläkeläisten mahdollisuuksia saavuttaa digipalveluja ja -viestintää. Joukkoliikennettä ei ole ikäihmisten neuvoston mukaan tarpeeksi. Kevyen liikenteen väyliä tulisi neuvoston mielestä myös ylläpitää ja parantaa, ei vain rakentaa uusia. Lisäksi autoteiden pientareita tulisi leventää jalankulkijoiden ja pyöräilijöiden liikkumismahdollisuuksien parantamiseksi. Neuvosto huomauttaa, että kuntaan tarvitaan tarpeeksi esteettömiä ja toimivia tiloja kokoontumiseen.
- Vammaisneuvosto ehdottaa toimenpiteeksi induktiosilmukoiden hankkimista kunnan toimipisteisiin. Tämä voidaan huomioida valmisteilla olevassa vammaisten hyvinvointisuunnitelmassa.

Tasa-arvo- ja yhdenvertaisuusasioiden käsittely jatkossa

- Tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelman toteutusta seurataan vuosittain kunnan johtoryhmässä, hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen lautakunnassa, kunnanhallituksessa ja valtuustossa.
- Kunnan tasa-arvo- ja yhdenvertaisuusasioita käsittelee jatkossa valmistelun osalta kunnan hyte-ryhmän, maahanmuuttajataustaisen kuntalaisen, neuvostojen ja nuorisovaltuuston edustajien muodostama työryhmä sekä ohjausryhmän roolissa kunnan johtoryhmä.
- Päätöksenteon osalta tasa-arvo- ja yhdenvertaisuusasioita käsittelevät jatkossa hyte-lautakunta, kunnanhallitus ja -valtuusto.
- Käsittelyllä tarkoitetaan tavoitteiden asettamista sekä toimenpiteiden seuranta, arviointia ja raportointia.

Tasa-arvo- ja yhdenvertaisuusasioiden käsittely jatkossa (taulukko)

Käsittelijä	Tehtävä	Aikataulu
Kunnan hyte-ryhmä + henkilöstön edustaja, maahanmuuttajataustainen kuntalainen, neuvostojen ja nuorisovaltuuston edustajat	Tasa-arvo- ja yhdenvertaisuustyön työryhmä Tasa-arvo- ja yhdenvertaisuusasioiden arviointi ja seuranta Uuden suunnitelman valmistelu	Tarpeen mukaan ja neljännesvuosittain hyte-ryhmän kokousaikataulun mukaisesti Seuraavan valtuustokauden aikana vuoteen 2028 mennessä
Kunnan johtoryhmä	Tasa-arvo- ja yhdenvertaisuustyön ohjausryhmä Tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelman toteutuksen arviointi ja seuranta Uuden suunnitelman tavoitteiden ja toimenpiteiden asettaminen	Tiivistetysti neljännesvuosittain, laajemmin puolivuositain osana osavuositkatsausta ja tilinpäätöstä Seuraavan valtuustokauden aikana vuoteen 2028 mennessä
Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen lautakunta, kunnanhallitus ja kunnanvaltuusto	Tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelman toteutuksen arviointi ja seuranta Päätöksenteko uudesta suunnitelmasta	Tiivistetysti neljännesvuosittain, laajemmin puolivuositain osana osavuositkatsausta ja tilinpäätöstä Seuraavan valtuustokauden aikana vuoteen 2028 mennessä

Hyväksymisaikataulu

Esittelyinfot:

- Vesihuoltoliikelaitoksen johtokunta + tekninen ja kuntakehitysltk -yhteisinfo 16.10.
- HYTE-KASSI-KUVA-yhteisinfo 22.10.

Päätöksenteko:

- Tarkastuslautakunta 14.10.
- Tekninen lautakunta ti 22.10.
- Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen lautakunta ti 22.10.
- Kuntakehityslautakunta ke 23.10.
- Kasvatus- ja sivistyslautakunta ti 29.10.
- Kulttuuri- ja vapaa-aikalautakunta ke 30.10.
- Ympäristölautakunta (ei käsittelyä)
- Konsernijaosto ma 25.11.
- Kunnanhallitus ma 20.1.2025
- Kunnanvaltuusto ma 3.2.2025

TUUSULA

**Toimenpide-ehdotukset
2024-25**

Kuntatasoiset 1/2

Toimenpide	Vastuutaho	Aikataulu	Onnistumisen kriteeri/mittari	Resurssit
Hyväksymme ja otamme käyttöön Eurooppalaisen tasa-arvon peruskirjan.	Johtoryhmä	2025	Hyväksymisajankohta	Ei edellytä lisäpanostuksia.
Kaikki toimipisteemme julistetaan Syrjinnästä vapaa -alueiksi (Oikeusministeriö).	Kaikki toimialueet	2025	Toteutuneet julistukset	Ei edellytä lisäpanostuksia.
Järjestämme henkilöstölle tasa-arvo- ja -yhdenvertaisuuskoulutuksia. Kannustamme henkilöstöä suorittamaan julkishallinnon yhteisen oppimisympäristön verkkokoulutuksen yhdenvertaisuudesta kunnan toiminnassa.	Kaikki toimialueet	2025	Järjestetyt koulutukset ja osallistujamäärä Koulutussuoritukset toimialueittain	Koulutusmääräraha Ei edellytä lisäpanostuksia.
Varmistamme suunnittelun ja peruskorjauksen yhteydessä tilojen esteettömyyden ja saavutettavuuden.	Kasvu ja ympäristö, Tilapalvelut, Kaikki toimialueet	2025	Esteettömyysasiantuntijan hyödyntäminen valmisteluvaiheessa	Esteettömyysasiantuntijan hyödyntäminen eri toimeksiannoissa

Kuntatasoiset 2/2

Toimenpide	Vastuutaho	Aikataulu	Onnistumisen kriteeri/mittari	Resurssit
Huomioimme tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelman sekä siihen liittyvät muut asiakirjat kunnan uusien työntekijöiden, luottamushenkilöiden ja vapaaehtoisten perehdytyksessä.	Kaikki toimialueet	2025	Toteutuneet perehdytykset	Ei edellytä lisäpanostuksia.
Huomioimme turvallisemman tilan periaatteet kunnan työntekijöiden, luottamushenkilöiden ja vapaaehtoisten perehdytyksessä.	Kaikki toimialueet	2025	Toteutuneet perehdytykset	Ei edellytä lisäpanostuksia.
Koulutamme eri toimialueiden henkilöstöstä häirintäyhdyshenkilöitä ja perehdytämme henkilöstöä mahdollisissa häirintätilanteissa toimimisesta.	Kaikki toimialueet	2025	Toteutuneet koulutukset ja perehdytykset	Koulutusmääräraha

Kuntatasoiset: Lapsiystävällinen kunta -toimintasuunnitelma

Toimenpide	Vastuutaho	Aikataulu	Mittarit	Resurssit
Teemme toimintasuunnitelman mukaiset toimenpiteet vuodelle 2025.	Kunnan LYK-koordinaatioryhmä, kaikki toimialueet	2025	<p>Lasten ja nuorten harrastustoimintaa on kohdennettu haavoittuvassa asemassa oleville.</p> <p>Perehdyttäminen on toteutunut laajasti henkilöstön, asukkaiden ja yhteisöjen keskuudessa.</p> <p>Lasten ja nuorten keskeinen hyvinvointitieto on määritetty ja seuranta ja hyödyntäminen on käynnissä.</p> <p>Lapsivaikutusten arvioinnille on määritetty tavat.</p> <p>Lasten ja nuorten osallisuus ympäristön suunnitteluun toteutuu aktiivisesti.</p>	Huomioitu talousarvioesityksessä.

Kunnanjohto 1/2

Toimenpide	Vastuutaho	Aikataulu	Mittarit	Resurssit
Kokoamme tasa-arvo- ja yhdenvertaisuusteot kunnan verkkosivuille.	Kunnanjohto (osallisuus), viestintä	2025	Viestinnän toteutus	Ei edellytä lisäpanostuksia.
Juhlistamme Ihmisoikeuksien päivää (10.12.).	Kunnanjohto (osallisuus), kaikki toimialueet	2025	Viestintä ja toteutus	Ei edellytä lisäpanostuksia.
Perehdytämme kunnan ja sidosryhmien toimintaan osallistuvia turvallisemman tilan periaatteista (esim. harrastustoiminta).	Kunnanjohto (osallisuus)	2025	Tehdyt toimenpiteet	Ei edellytä lisäpanostuksia.
Osallistamme asukkaita laajasti (esim. nuoriso, maahanmuuttajat, ruotsinkieliset, romanit ja työttömät) tasa-arvo- ja yhdenvertaisuustyöhön.	Kunnanjohto (osallisuus), maahanmuutto- ja työllisyyspalvelut, nuorten aikuisten palvelut	2025	Tehdyt toimenpiteet	Ei edellytä lisäpanostuksia.
Kunnan seuraavaan asukastutkimukseen lisätään tasa-arvoa ja yhdenvertaisuutta koskevia kysymyksiä.	Kunnanjohto (osallisuus ja asiakkuudet)	2025	Kysymykset lisätty tutkimukseen	Ei edellytä lisäpanostuksia.
Lisäämme digitukea sekä asiointilaitteiden ja -tuen määrää.	Kunnanjohto (Tuusinfo), sivistys (opisto ja kirjasto)	2025	Digituen ja asiointilaitteiden ja -tuen määrä verrattuna aiempaan	Laitehankinnat

Kunnanjohto 2/2

Toimenpide	Vastuutaho	Aikataulu	Mittarit	Resurssit
Tarjoamme henkilöstölle saavutettavuuteen liittyvää koulutusta ja ohjeistusta.	Kunnanjohto, viestintä	2025	Vähintään yksi koulutus + tallenne vuodessa	Koulutusmääräraha Ohjeistus ei edellytä lisäpanostuksia.
Viestimme ja markkinoimme suomen lisäksi muillakin kielillä.	Kunnanjohto, viestintä	2025	Eri kielisten julkaisujen määrä	Huomioitu talousarvioesityksessä.
Käytämme viestinnässä selkeää yleiskieltä ja koulutamme henkilöstöämme siihen.	Kunnanjohto, viestintä	2025	Vähintään yksi koulutus + tallenne vuodessa	Koulutusmääräraha (Kotus, Selkokeskus tms.)
Huomioimme uudessa turvallisuussuunnitelmassa tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden näkökulmat.	Kunnanjohto, turvallisuuspalvelut	2025	Turvallisuussuunnitelmassa käsitellään tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden näkökulmia.	Ei edellytä lisäpanostuksia.
Lisäämme turvallisuussuunnitelman tavoitteiden seuraamista varten tehtävään turvallisuuskyselyyn erilaisia taustamuuttujia, jotta voidaan selvittää turvallisuustilannetta eri ihmisryhmien osalta. Tämän avulla varmistamme, että työtä johdetaan tiedolla.	Kunnanjohto, turvallisuuspalvelut	2025	Taustamuuttujia on lisätty ja tuloksia on analysoitu eri ihmisryhmien mukaan.	Ei edellytä lisäpanostuksia.

Sivistys

Toimenpide	Vastuutaho	Aikataulu	Mittarit	Resurssit
Vahvistamme sosiaalista vastuullisuutta palveluissa ja eri yksiköissä.	Palvelualue-päälliköt	2025	<p>Henkilöstön kieli-, kulttuuri- ja katsomusosaaminen on vahvistunut.</p> <ul style="list-style-type: none">Jokaisesta yksiköstä on osallistuttu koulutuksiin.Suomi toisena kielenä -opettajia on vakinaistettu lisää kuntaan.Monikulttuurinen viestintäsuunnitelma on laadittu ja käytössä. <p>Yhdenvertaisuus ja tasa-arvo toiminnassa on vahvistunut.</p> <ul style="list-style-type: none">Vapaa-aikapalveluiden saavutettavuus- ja esteettömyyskartoitus on tehty.Ruokapalveluhenkilöstö on saanut koulutuksen vastuullisuuden portaista.Varhaiskasvatuksessa kaikki yksiköt ovat laatineet tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelman. <p>Saavutettavia ja ilmaisia palveluita kuntalaisille on lisätty, vrt. Kaiku-kortti</p>	Huomioitu talousarvioesityksessä.

Kasvu ja ympäristö 1/2

Toimenpide	Vastuutaho	Aikataulu	Mittarit	Resurssit
Toteutamme osana yhdyskuntakehittämisen prosesseja (mm. kaavoitus ja yleisten alueiden suunnittelu) monipuolisia asukasvuorovaikutuksen ja -osallistumisen menetelmiä valiten ajankohdat ja paikat niin, että tilaisuudet ovat mahdollisimman laajasti eri väestöryhmien saavutettavissa ja kaikilla kiinnostuneilla on mahdollisuus osallistua niihin. Viestimme tilaisuuksista monikanavaisesti.	Kaavoitus ja yhdyskuntatekniikka	Jatkuva	Tilaisuuksien määrä	Ei edellytä lisäpanostuksia.
Tuotamme laadukasta asumisneuvontaa eri ikäisille kuntalaisille, asunnon hallintamuodosta ja tyypistä riippumatta.	Elinvoimapalvelut	2025	Asiakaskontaktien erittely ja määrä	Asumisneuvojen työsuhteen jatkuminen huomioitu talousarvio-esityksessä myös vuodelle 2025.

Kasvu ja ympäristö 2/2

Toimenpide	Vastuutaho	Aikataulu	Mittarit	Resurssit
Sijoitamme asumisen kaavavarannon pääosin joukkoliikenteen ja palveluiden kannalta hyvin saavutettaville alueille (MAL-suunnitelmassa määritetyt maankäytön ensisijaiset vyöhykkeet).	Kaavoitus	Jatkuva	MAL-suunnitelmassa määritellyille maankäytön ensisijaisille vyöhykkeille sijoittuvan asumisen kaavavarannon %-osuus asumiseen osoitetusta kokonaiskaavavarannosta	Ei edellytä lisäpanostuksia.
Rakennamme vuosittain uusia kävelyn ja pyöräilyn yhteyksiä. Katujen saneerausten yhteydessä kiinnitämme huomiota siihen, että kevyen liikenteen väylien esteettömyyssiikat tulevat huomioon otetuksi parhaalla mahdollisella tavalla käytettävissä oleva tila huomioon ottaen.	Yhdyskunta- tekniikka	Jatkuva	Uusien jalankulun ja pyöräilyn väylien kilometrit/vuosi ja yhteensä Saneerausten yhteydessä esteettömyyssiikat on huomioitu.	Huomioitu talousarvioesityksessä. Ei edellytä lisäpanostuksia.
Teemme yhteistyötä HSL:n kanssa joukkoliikenteen palvelutason kehittämiseksi ja parantamiseksi kunnan eri alueilla kaikkien kuntalaisten liikkumisen mahdollisuuksien edistämiseksi.	Yhdyskunta- tekniikka	Jatkuva	Joukkoliikenteen matkustajamäärät/vuosi	Ei edellytä lisäpanostuksia.
Tuotamme toimialueen asiakirjat saavutettavina ja mahdollisimman selkokielistä.	Koko toimialue	Jatkuva	Suurin osa selvityksistä on saavutettavia.	Ei edellytä lisäpanostuksia.

Yhteiset palvelut

Toimenpide	Vastuutaho	Aikataulu	Mittarit	Resurssit
Tilastotietoa kunnan toiminnasta on saatavilla demografisten muuttujien (esim. sukupuoli, ikäjakauma, kielisyys) näkökulmista.	Kehittäminen	2025	Tilastotuotteissa on huomioitu muuttajat, mikäli se on lähdeaineistosta mahdollista.	Ei edellytä lisäpanostuksia.
Parannamme palveluiden saatavuutta keskitetyn digitaalisen asiointin alustan palveluvalikoimaa kasvattamalla.	Tietohallinto (Digitaalisten palvelujen kehittämispäällikkö vastaa tuoteomistuksesta ja kehittämisprosessista.)	2025	Sähköisen asiointin mahdollisuudet ovat kasvaneet talousarvioon kirjattujen tavoitteiden mukaisesti.	Huomioitu talousarvioesityksessä.

TUUSULA

Perehdytystä ja koulutusmateriaalia

- Valtionhallinnon yhteisen oppimisympäristön eOppivan verkkokoulutus yhdenvertaisuudesta kunnan toiminnassa: [Yhdenvertaisen kunnan tekijät - eOppiva](#)
- [Yhdenvertaisuuden+arvioinnin+opas.pdf \(yhdenvertaisuus.fi\)](#)
- eOppivan ja Työ- ja elinkeinoministeriön verkkokoulutus monimuotoisuudesta työelämässä: [Monimuotoinen työelämä – tietoa ja työkaluja julkishallinnolle - eOppiva](#)
- Työturvallisuuskeskuksen opas yhdenvertaisuuden ja tasa-arvon edistämiseksi, monimuotoisuuden johtamiseksi sekä näihin aiheisiin liittyvien lakisääteisten velvoitteiden toteuttamiseksi: [Monimuotoisuus, yhdenvertaisuus ja tasa-arvo työyhteisössä - Työturvallisuuskeskus](#)
- eOppivan ja Työ- ja elinkeinoministeriön verkkokoulutus tasa-arvosta ja yhdenvertaisuudesta: [Sukupuolten tasa-arvo ja yhdenvertaisuus - Miksi ja Miten? - eOppiva](#)
- Sukupuoli- ja seksuaalivähemmistöjä koskevia käsitteitä ja termejä: [Sateenkaarisanasto suomeksi - Seta ry](#)
- THL:n ohjeita sukupuolten tasa-arvon edistämisestä työnantajan ja työpaikan johdon näkökulmasta: [Tasa-arvon tarkistuslista työpaikalle - THL](#)
- [Eurooppalainen tasa-arvon peruskirja | Kuntaliitto.fi](#)

- Oikeusministeriön tietopaketti yhdenvertaisuuslaista: [Yhdenvertaisuuslaki-suomi.pdf](#)
- Yhdenvertaisuuden arvioinnin työkalu: [Yhdenvertaisuuden arviointi | Yhdenvertaisuuden arvioinnin työkalu \(finlex.fi\)](#)
- Kuntaliiton Opas yhdenvertaisuuden edistämisestä kunnassa: [Kaikkien kasvojen kunta. Opas yhdenvertaisuuden edistämiseen kunnan toiminnassa | Kuntaliitto.fi](#)
- Helsingin kaupungin työkalu yhdenvertaisen toiminnan varmistamiseksi: [Yhdenvertaisen toiminnan työkalu työntekijöille \(hel.fi\)](#)
- THL:n sivusto päätösten vaikutusten ennakoarvioinnista: [Päätösten vaikutusten ennakoarviointi - THL](#)
- THL:n verkkokoulutus antirasismista: [Verkkokoulutus antirasismista ammattilaisille - THL](#)
- Työ- ja elinkeinoministeriön interaktiivinen opas: [Työnantajan monimuotoisuusopas -TEM \(valtioneuvosto.fi\)](#)
- Sukupuoleen ja tasa-arvoon liittyviä termejä ja määritelmiä, joita käytetään lainsäädännössä, tutkimuksessa, julkisessa keskustelussa ja tasa-arvotyössä: [Tasa-arvosanasto - THL](#)
- Työsuojeluhallinnon verkko-opas työnantajille yhdenvertaisuuden edistämiseksi työpaikalla: [Yhdenvertaisuuden edistäminen työpaikalla – opas työnantajalle \(Työsuojelu\)](#)

- [Laki naisten ja miesten välisestä tasa-arvosta](#)
- [Yhdenvertaisuuslaki](#)
- Tasa-arvovaltuutetun sivusto: [Tasa-arvo.fi](#)
- Oikeusministeriön sivusto yhdenvertaisuudesta ja syrjimättömyydestä: [Yhdenvertaisuus.fi](#)
- Ajantasaista tutkimus- ja tilastotietoa syrjinnän esiintymisestä Suomessa: [Syrjintätieto - Yhdenvertaisuus](#)
- Kuntaliiton sivusto tasa-arvosta ja yhdenvertaisuudesta: [Tasa-arvo ja yhdenvertaisuus | Kuntaliitto.fi](#)
- THL:n MoniSuomi-tutkimus Suomessa asuvan ulkomailla syntyneen aikuisväestön terveydestä ja hyvinvoinnista: [MoniSuomi - THL](#)
- Tietoa YK:n kestävän kehityksen tavoiteohjelma Agenda 2030:sta: [Kestävä kehitys | Suomen YK-liitto \(ykliitto.fi\)](#)
- Työterveyslaitoksen selvitys henkilöstöalan ammattilaisten näkemyksistä liittyen monimuotoisuuteen: [Monimuotoisuusbarometri 2020 \(julkari.fi\)](#)
- Vammaisfoorumi ry:n työelämä ja köyhyys –teematyöryhmän raportti (2019): [RAPORTTI-Työelämä-ja-köyhyys.pdf \(vammaisfoorumi.fi\)](#)
- Vähemmistövaltuutetun selvitys romanien syrjintäkokemuksista (2014): [Erilaisena+arjessa+Selvitys+romanien+syrjintäkokemuksista.pdf \(yhdenvertaisuusvaltuutettu.fi\)](#)
- EU:n strategiseen puiteohjelmaan kuuluva Suomen romanipoliittinen ohjelma romanien yhdenvertaisuudesta, osallisuudesta, osallistumisesta sekä syrjinnän poistamisesta: [Suomen Romanipoliittinen ohjelma 2023-2030 \(valtioneuvosto.fi\)](#)
- Kansallisen lapsistrategian sivusto: [Lapsistrategia](#)
- STTK:n julkaisu erilaisista näkökulmista koskien miesten tasa-arvoa Suomessa.: [STTK miehen tasa-arvo.pdf](#)